

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2004-1-43 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 04-43/538-133
Karar Tarihi : 24.6.2004

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, A. Ersan GÖKMEN, R.Müfit SONBAY,
Murat GENCER, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ,
Rıfki ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI

B. RAPORTÖRLER : M. Ömür PAŞAOĞLU, Hakan BİLİR

C- ŞİKAYET EDEN : - İhbar

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILANLAR:

- AREVA T&D Enerji Endüstrisi A.Ş.
Barış Mah. E-5 Altı 1801. Sok. No:104 Gebze/Kocaeli
- ABB Elektrik Sanayi A.Ş.
Organize Sanayi Bölgesi 2. Cad. No:16 81260
Y.Dudullu/İstanbul
- Siemens Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Yakacık Yolu No:111 Kartal/İstanbul
- Schneider Elektrik Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Tütüncü Mehmet Efendi Cad. No:110 Kat:1-2
81080 Göztepe/İstanbul
- VA TECH Elin Elmak Elektromekanik Tic. Ltd. Şti.
Billur Sok. No: 5/7 06700 Kavaklıdere/İstanbul
- Söz konusu Şirketlerin Ana Merkezleri.

E. DOSYA KONUSU: Enerji üretimi, iletimi ve dağıtımı ile ilgili tesis ve cihazların üretimi, taahhütü, yapımı, ithalatı ve satışı alanında Türkiye’de faaliyet gösteren teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun’u ihlal ettikleri iddiası.

F.İDDİALARIN ÖZETİ: Rekabet Kurumuna yapılan başvuruda özetle;

- Müvekkil teşebbüs (.....)’nin uluslararası bir şirket (.....)’nun bir iştiraki olduğu,

- (.....)'nin (.....)'teki bazı çalışanları aracılığıyla gaz yalıtımlı elektrik devre anahtarı ile ilgili olarak uluslararası bir kartele dahil olduğunun bir iç denetim esnasında farkedildiği,
- Kartel içerisinde uluslararası alanda faaliyet gösteren ABB, Areva T&D (önceki adı Alstom), Siemens, VA TECH, AE Power (Hitachi ile Fuji ortak girişimi) ve TMT&D (Mitsubishi ile Toshiba ortak girişimi) firmalarının yer aldığı,
- Kartel üyeleri ABB, Areva, Siemens ve VA TECH'in, Türkiye'de de faaliyet gösterdikleri,
- Elde edilen bilgi ve belgelerden anlaşıldığı üzere kartelin Türkiye'de bazı projelerde yer aldığı,
- (.....)'nin Avrupa Komisyonu'na yaptığı pişmanlık başvurusu üzerine Komisyon'un 16 Nisan 2004 tarihinde teşebbüs hakkında muafiyet kararı almış olduğu ve yakın zamanda konu hakkında soruşturma başlatılacağı,
- Komisyon'a Türk Rekabet Otoritesi'ne yapılan başvuru konusunda bilgi verildiği,
- Kartel üyeleri arasındaki iletişimin cep telefonları, e-posta ve SMS mesajları yoluyla sağlandığı, Türkiye ile ilgili bazı SMS mesajlarının ve e-postaların dökümlerinin başvuruya eklendiği,
- Kartel ile ilgili bir soruşturma açıldığı takdirde (.....)'nin her türlü işbirliğine açık olduğu

ifade edilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 10.5.2004 tarih ve 2303 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 11.5.2004 tarih ve 2004-1-48/B.N.-04-MÖP sayılı Bilgi Notu, 13.5.2004 tarih ve 04-34/406-M sayılı Kurul toplantısında görüşülerek, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun kapsamında soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti amacıyla aynı Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir

İlgili karar uyarınca düzenlenen 14.6.2004 tarih ve 2004-1-43/ÖA-04-MÖP sayılı Önaraştırma Raporu, 21.6.2004 tarih ve REK.0.05.00.00/109 sayılı Başkanlık önergesi ile 24.6.2004 tarih ve 04-43 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; yapılan tespit ve değerlendirmeler ışığında; bu aşamada konu ile ilgili olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığı sonuç ve kanaatine ulaşıldığı ifade edilmektedir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Yapılan Tespitler

Önaraştırma sürecinde raportörlerce yapılan incelemelerde; başvuruda adı geçen uluslararası teşebbüslerin faaliyetleri ile Türkiye piyasalarında rekabet ihlallerine yol açıp açmadıklarının tespiti amacıyla başlıca iki yöntem kullanılmıştır. Bunlardan birincisi başvuruda adı geçen uluslararası firmaların Türkiye'deki temsilciliklerinde yapılan yerinde incelemeler, ikinci ise yine başvuruda sözü edilen proje sahipleri ile yapılan görüşmelerdir.

Bu çerçevede önaraştırma sürecinde raportörlerce; AREVA T&D Enerji Endüstrisi A.Ş. (Areva), ABB Elektrik Sanayi A.Ş. (ABB), Siemens Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Siemens), Schneider Elektrik Sanayi ve Ticaret A.Ş., VA TECH Elin Elmak Elektromekanik Tic. Ltd. Şti. (VA TECH)' de yerinde incelemeler yapılmış, Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi (TEİAŞ) ve Akenerji Elektrik Üretimi Otoprodüktör Grubu Anonim Şirketi (Akenerji) yetkilileri ile görüşülerek bazı bilgi ve belgeler istenilmiştir. Ayrıca konuyla ilgili olarak Avrupa Komisyonu'nda görevli yetkililerden ek bilgi talep edilmiştir.

Başvuruda kartel üyesi olduğu belirtilen teşebbüslerin Türkiye'de faaliyet gösteren firmalarında yapılan yerinde incelemelerde kartele ilişkin olarak herhangi bir bilgi ya da belgeye ulaşılamamıştır. Ancak raportörlerin söz konusu firmaların yetkilileri ile yaptığı görüşmelerde aşağıda yer alan konular ifade edilmiştir. Buna göre:

- Teşebbüsler enerji iletim ve dağıtımına ilişkin yalnızca bazı ürünlerin üretimini Türkiye'de gerçekleştirmektedir.
- Türkiye'de üretimi yapılan ürünler ile ilgili tüm fiyatlama Türkiye'deki şirketler tarafından yapılmaktadır.
- Üretimi Türkiye'de yapılmayan ürünler ile ilgili ihalelere girip girmeme ve ihalede yapılacak fiyatlama kararı merkeze aittir.
- Türkiye'deki şirketler gerektiğinde o alanda üretim faaliyetinde bulunmayan başka ülkelerdeki projeler için, kendi firmalarının başka ülkelerindeki iştirakleri ile (şirket bünyesinde) rekabet edebilmektedir.
- Firmalar ihracat yapabilmektedir.
- Hasköy, Şemikler ve Kemalpaşa projelerinde talep edilen GIS (*gas insulated switchgear*) ürünü Türkiye'de üretilmeyip ithal edilmektedir.

I.2. Değerlendirme

Dosya mevcudu bilgilerden; önaraştırma sürecinde yukarıda yer verilen başvuru ile Kuruma iletilen deliller dışında başka herhangi bir delile ulaşılamadığı, teşebbüslerin Türkiye'de faaliyet gösteren şirketlerinde yapılan incelemelerde kartel oluşumuna dair bilgi ve belgelerin elde edilemediği anlaşılmıştır.

Başvuruda adı geçen Türkiye'deki projelerin ortak yönü, talep edilen ürünlerin Türkiye'deki şirketler tarafından üretilmeyip ana teşebbüsten ithal edilmesidir. Bu anlamda söz konusu ürünlere ilişkin olarak ihaleye girip girmeme hususu

ve ihalede verilecek teklifler merkez (ana teşebbüsler) tarafından karara bağlanmaktadır.

Anılan projelerin konusunu oluşturan GIS, gaz yalıtımlı enerji trafosu olarak adlandırılmaktadır. Bilindiği gibi enerji trafoları, üretim noktalarında üretilen enerjinin voltajını, iletim şebekesinde etkin şekilde taşınabilecek seviyeye çıkarmak ve sonra istenilen voltaj seviyelerine indirmekte kullanılmaktadır.

GIS sistemi, trafoların yapımı için geniş yerler bulma zorluğu karşısında özellikle büyük şehirler için idealdir. Bu anlamda GIS sistemini çok büyük alanlar işgal eden trafo merkezlerinin sıkıştırılmış hali olarak düşünmek mümkündür.

Dünyanın birçok yerinde enerji trafosu olarak GIS'ler tercih edilmelerine rağmen, Türkiye'de yaygın olarak kullanılan trafo çeşidi hava yalıtımlı olan AIS (*air insulated switchgear*)'lerdir. Bu alanda birçok yerli üretici bulunmaktadır. Türkiye'de GIS ürünlerine olan talep ise oldukça düşüktür. Hasköy ve Şemikler GIS Trafo Merkezi ihalesi öncesinde TEİAŞ tarafından yapılan en yakın tarihli GIS projesinin yaklaşık altı yıl önce gerçekleştirildiği TEİAŞ yetkilileri tarafından ifade edilmiştir.

Başvuru ile ulaştırılan belgelerde yer alan bilgiler ile teşebbüslerin eylemleri arasında bazı tutarsızlıklar bulunmaktadır :

- Kemalpaşa projesinin teklifi öncesi tarafların görüşmelerine ilişkin belge bulunmamasının yanısıra, teklifler sonrası yapılan yazışmalarda da benimsenen fiyatın altında bir fiyattan ihalenin sonuçlandığı anlaşılmaktadır.
- Hasköy ve Kemalpaşa projelerinde ise ana firmaların tespit ettiği teşebbüsün dışında bir teşebbüsün en düşük teklifi vermesi, Kurum'a gönderilen belgeler ile ihale sonuçları arasında farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Bu anlamda, başvuruda adı geçen teşebbüslerin eylemlerinin rekabeti kısıtlayıcı etkileri tam olarak tespit edilemediği, ana firmaların doğrudan Türkiye piyasalarında rekabeti kısıtlama veya engelleme amacını taşıyarak hareket ettiğine ilişkin herhangi bir bulguya da rastlanılmadığı anlaşılmıştır.

Bu çerçevede;

- başvuru da sunulan belgelerde yer alan teşebbüslerce benimsenen davranışlar ile teşebbüslerin girmiş oldukları ihalelerdeki davranış farklılıkları,
- teşebbüslerin hedeflediği ihalelerin bir kısmının iptal edilmiş olması,
- ana teşebbüslerin Türkiye'deki şirketlerinde yapılan yerinde incelemelerde konuya ilişkin her hangi bir bilgi veya belgeye ulaşamaması,
- mevcut bilgiler ışığında başvuruda yer alan iddiaların Türkiye piyasalarına etkisinin tam olarak saptanamaması

hususları dikkate alındığında, konuya ilişkin olarak bu aşamada herhangi bir işlem yapılmasına gerek görülmemiştir.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora, toplanan delillere ve incelenen dosya kapsamına göre; dosya konusu iddialara yönelik olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığına; Avrupa Birliği'nde ve diğer ülkelerdeki gelişmelere göre konunun dairesince izlenmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.